

За останні 24 години

- 08:00

Прожитковий мінімум: як вираховують рівень «нормального життя» в Україні та світі
- 07:47

У центрі Львова сталася масова бійка, є поранені, - соцмережі
- 07:27

Внаслідок нічної атаки на Київщині загинуло троє людей, серед них – дитина
- Додайте

Коротко про до обраного в Google
- 05:30

8 серпня – яке сьогодні церковне свято, Росія напала на Грузію, що сьогодні не можна робити

7 серпня

ЗАВАНТАЖИТИ ЩЕ

Головна / Економіка

Прожитковий мінімум: як вираховують рівень «нормального життя» в Україні та світі

НАТАЛІЯ МІЧКОВСЬКА 8 серпня 08:00

ПІДПИШІТЬСЯ НА НАС В GOOGLE

ДОДАТИ ЗАРАЗ

В Україні прожитковий мінімум знову пропонують підвищити. На перший погляд, проблема очевидна: якщо ціни зростають, держава має збільшити суму, яка визначає мінімальні кошти на життя. Але щоразу експерти наполягають: просто збільшити на індекс інфляції недостатньо – український прожитковий мінімум має бути збільшений в рази.

Чи можливе таке зростання та як рахують прожитковий мінімум в інших країнах? Про це – в матеріалі *Коротко про*.

3200 грн – і ні в чому собі не відмовляйте

Відповідь на питання, що саме вважати мінімально необхідним для життя і як це порахувати, у різних країнах принципово відрізняється. Десь прожитковий мінімум визначають через вартість мінімального набору продуктів і товарів, десь орієнтуються на доходи населення, а десь головним показником є офіційна межа бідності. Європейські країни дедалі частіше оцінюють не лише фізичне виживання людини, а й те, наскільки її доходи дозволяють брати участь у нормальному суспільному житті.

В Україні прожитковий мінімум залишається важливим соціальним показником, від якого залежать різні виплати та соціальні гарантії. Недивно, що його розмір (загальний показник 3209 грн на місяць) давно критикують за невідповідність реальним витратам українців. Експерти кажуть, що ситуацію може змінити лише зміна підходів до формування прожиткового мінімуму.

«Перегляд прожиткового мінімуму має відбуватися не на формальному рівні, а на рівні підходів, - днями написав голова фінансового комітету ВРУ Данило Гетманцев у своєму телеграм-каналі. - Бо за задумом прожитковий мінімум має бути сумою, якої має вистачити на прожиття. Насправді ж в Україні його досі рахують за підходами, які давно втратили будь-який зв'язок із реальністю».

За словами Гетманцева, доки ми сперечаємося, на скільки років людині вистачить куртки та шкарпеток, у більшості європейських країн логіка зовсім інша. Насамперед визначають повноцінне харчування та оцінюють цей набір за реальними цінами. З усіма іншими потребами працює інший принцип. Вартість продуктів становить лише певну частку загальної суми прожиткового мінімуму (і це не 40-50%, як в Україні, а 10-15%), а решта коштів спрямована на житло, транспорт, ліки, одяг, освіту, культуру та інші повсякденні потреби. І людина сама вирішує, на що їх витратити.

Гетманцев навів дані, за якими українські споживачі близько 40% доходів витрачають на харчування, 31% - на комунальні послуги та оренду житла, 9% - на медицину, 4% - на транспорт. Тобто на найнеобхідніше разом йде більш ніж 80% усіх доходів, і це один із найгірших показників у Європі.

Журналістка *Коротко про* розбиралася, які підходи використовуються в інших країнах.

Нормативний: через споживчий кошик

Україна зі своїм способом визначення прожиткового мінімуму через споживчий кошик не одинока: такий підхід використовують у більшості колишніх країн СРСР. Держава рахує вартість мінімального набору їжі, одягу та ліків, додає витрати на житло, комуналку тощо.

Але в ЄС, навіть в пострадянських країнах, це зовсім інші цифри.

Наприклад, в Естонії з 1 січня 2026 року прожитковий мінімум для людини, яка проживає сама, або на першого члена сім'ї становить 220 євро на місяць, на другого та кожного наступного члена сім'ї - 176 євро, на кожного неповнолітнього члена сім'ї – 264 євро на місяць. І це при тому, що ціни на продукти, житло, комуналку в Естонії плюс-мінус такі самі, як в Україні.

Ба більше: якщо після вирахування постійних витрат на житло чистий дохід за місяць становить менше офіційно встановленого прожиткового мінімуму, люди можуть писати заяву на прожиткову допомогу.

Статистичний: від медіанного доходу

У більшості країн Європи прожитковий мінімум (як відносну межу бідності) розраховують за медіанним доходом (тобто половина жителів отримує більше цієї суми, а половина – менше). Вважається, що якщо доходи людини або домогосподарства опускаються нижче межі 60% медіанного доходу в країні, це свідчить про ризик бідності або соціального виключення.

Наприклад, в Німеччині така соціальна норма складає 563 євро для самотнього дорослого, 506 євро на місяць для кожного з подружжя, 451 євро для молодих людей 18-24 років без власного житла, 357-451 євро на місяць для дітей та підлітків (залежно від віку).

Такий підхід принципово відрізняється від простого підрахунку вартості набору продуктів. Адже людина може мати дах над головою та їжу, але водночас бути фактично виключеною із суспільного життя: не мати можливості оплачувати зв'язок, освіту, культурні заходи чи інші повсякденні у сучасному суспільстві витрати.

Тобто цей спосіб визначення прожиткового мінімуму відповідає не на питання «чи може людина вижити?», а на «чи може людина нормально жити в цьому суспільстві?».

Ресурсний: за ринковими цінами

У цьому випадку витрати оцінюються за реальними витратами на базові потреби (оренда житла, продукти харчування, страховка, транспорт) у конкретному регіоні. Цей підхід застосовується у США та Швейцарії, де враховується висока вартість життя.

Наприклад, в США офіційний поріг бідності розраховується на основі вартості мінімального плану харчування, помноженої на три (вважається, що на їжу витрачається третина бюджету сім'ї), з поправкою на інфляцію та регіон. До того ж Сполучені Штати передусім використовують межу бідності як статистичний та адміністративний інструмент – наприклад, для доступу до окремих програм соціальної підтримки.

У Швейцарії також немає єдиного загальнонаціонального прожиткового мінімуму. Його визначають окремо для різних цілей на рівні кантонів, муніципалітетів або за спеціальними рекомендаціями.

Тут розрізняють соціальний мінімум (включає базові потреби на їжу, одяг, електрику, зв'язок, оренду, обов'язкову медичну страховку); судовий мінімум (це сума, яку не мають права забрати у боржника під час арешту рахунків, вона покриває лише найгостріші фіксовані витрати) і мінімальну заробітну плату (окремі кантони встановлюють мінімальний погодинний розмір оплати праці).

А, наприклад, за рекомендаціями SKOS (Schweizerische Konferenz für Sozialhilfe - Швейцарська конференція з питань соціальної допомоги), базові потреби на одну людину в країні становлять 1061 швейцарський франк, тобто близько 1143 євро.

Чому просто збільшити – не вихід?

На перший погляд, рішення щодо українського прожиткового мінімуму виглядає очевидним: якщо він не відповідає реальним витратам, його потрібно просто збільшити.

Але справа в тому, що в нашій країні прожитковий мінімум використовується як своєрідний «соціальний якор», від якого залежать різні виплати та допомоги. Тож різке підвищення цього показника означає автоматичне збільшення видатків державного бюджету.

Саме тому виборів є небагато: або залишати низький показник, який дедалі менше відповідає реальності, або реформувати всю систему соціальних стандартів.

До того ж, зважаючи на досвід інших країн, важливо розділити «мінімум для виживання» і «мінімум для нормального життя».

Адже між фізіологічним мінімумом, який необхідний людині для базового виживання, і мінімумом, щоб не почуватися ізгоєм у власній країні, - прірва.

Новини по темі: [прожитковий мінімум](#) [Доходи](#)

Підписуйтесь на нас в соц. мережах

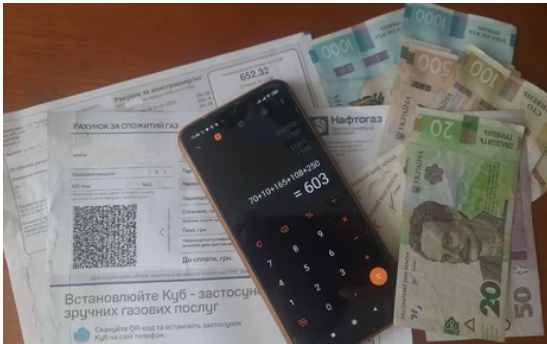
Статті по темі

1 серпня

ЕКОНОМІКА

Чотири дні роботи, три дні відпочинку: чи готова Україна до короткого робочого тижня

31 липня

ЕКОНОМІКА

Тарифи, кешбек за два місяці та виплати до Дня Незалежності: що зміниться у серпні

27 липня

ЕКОНОМІКА

Платіжки стануть більшими? Що чекає на тарифи на газ, світло, воду та тепло